

**DRŽAVNI PROSTORSKI NAČRT
ZA HITRO CESTO NA ODSEKU KOPER–DRAGONJA**

**Analiza smernic Ministrstva za kulturo na podlagi izvedenih predhodnih
arheoloških raziskav po metodi 5 in 6 za traso hitre ceste in lokacije za vnos
viškov zemeljskega izkopa v tla**

Maribor, julij 2016

Naloga: **Državni prostorski načrt
za hitro cesto na odseku Koper–Dragonja**

Faza: **Analiza smernic Ministrstva za kulturo na podlagi izvedenih
predhodnih arheoloških raziskav po metodi 5 in 6 za traso
hitre ceste in lokacije za vnos viškov zemeljskega izkopa v tla**

Pripravljavec
DPN: **Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev
in stanovanja**

Pobudnik: **Ministrstvo za infrastrukturo, Direktorat za kopenski promet**

Investitor: **DARS, Družba za avtoceste v RS d.d.**
1000 Ljubljana, Cesta ljubljanske brigade 11

Izdelovalec
DPN:

ZUM
URBANIZEM, PLANIRANJE, PROJEKTIRANJE
d.o.o.

Grajska ulica.7, 2000 Maribo

tel. (0)2 / 250 - 53 - 0
fax. (0)2 / 251 - 60 - 9
E-pošta zum@zum-mb.:

Direktor: **Marinka Konečnik Kunst, univ. dipl. ekon..**

Odgovorni vodja
izdelave DPN: **Andreja Kuzmanič, univ.dipl.inž.arh.**
Identifikacijska številka: ZAPS 0877 A

Številka naloge: **7068**

Datum izdelave: **Julij 2016**

VSEBINA

Tekstualni del

1	Splošno	1
2	Povzetek smernic nosilca urejanja prostora in opredelitev do njih	2
3	Usmeritve za prostorsko načrtovanje	11
3.1	Dodatne strokovne podlage	11
3.2	Usmeritve za umestitev in oblikovanje načrtovanih ureditev	11
Priloga		12
–	Smernice nosilca urejanja prostora	12

1 SPLOŠNO

Center za preventivno arheologijo je na podlagi posredovanih podatkov (s strani DRI d.o.o. po elektronski poti z dne 15. 9. 2015) o trasi in lokacijah za vnos viškov zemeljskega izkopa v tla v okviru državne javne službe opravil predhodne arheološke raziskave na območju državnega prostorskega načrta za hitro cesto na odseku Koper–Dragonja po metodah 5 (ekstenzivni terenski pregled odprtih površin s poterensko obdelavo gradiva in 6 (ekstenzivni terenski pregled zaprtih površin s poterensko obdelavo gradiva). Rezultati so podani v elaboratu Ocena arheološkega potenciala na območju DPN za hitro cesto Dragonja–Koper, metodi 5-6 (št. poročila 00-0046/2014-BN-2016-8) CPA, Ljubljana, april 2016).

Zavod za varstvo kulturne dediščine OE Piran je posredoval MK gradivo za dopolnitev smernic (dopis št. 350-12/2013/12 z dne 15. 7. 2016). Na podlagi katerega je MK izdal dopolnitev smernic.

2 POVZETEK SMERNIC NOSILCA UREJANJA PROSTORA IN OPREDELITEV DO NJIH

MINISTRSTVO ZA KULTURO

(številka: 35002-13/2013-MIZŠ/32 z dne 19. 7. 2016)

Ugotovitve:

Smernice za načrtovanje so bile s strani Ministrstva izdane 15. 9. 2004 z dopisom št. 35201-77/2004/6, dopolnitve smernic pa:

- 5. 11. 2007 z dopisom št. 35002-22/2007/4,
- 2. 4. 2013 z dopisom št. 35002-13/2013/4,
- 18. 5. 2015 z dopisom št. 35002-13/2013/9,
- 30. 7. 2016 z dopisom št. 35002-13/2013/13.

Poročilo podaja rezultate druge faze ocene arheološkega potenciala na območju državnega prostorskega načrta za hitro cesto Koper – Dragonja (v nadaljevanju: DPN), ki je zajemala izvedbo predhodne arheološke raziskave v obliki arheološkega ekstenzivnega površinskega in podpovršinskega pregleda (metodi 5 in 6). Raziskava ni zajela območij registriranih arheoloških najdišč, kjer je arheološki potencial že poznan, in območij, ki so bila zaradi vegetacijskega pokrova, ograjenosti ali drugih razlogov nedostopna. Na podlagi rezultatov raziskave sta bili dve novoidentificirani arheološki najdišči (Dragonja – Arheološko območje Baldovo in Šalara – Arheološko območje Stara Šalara) predlagani za vpis v register kulturne dediščine, za dve obstoječi registrirani arheološki najdišči Škocjan pri Kopru – Arheološko območje Škocjan (EŠD: 1393) in Kubed – Arheološko najdišče Varda (EŠD: 16598) pa je bila predlagana razširitev njenih varovanih območij.

Gradivo obravnava območje DPN, ki zajema načrtovano traso hitre ceste Koper – Dragonja s pripadajočimi priključki in razcepi ter lokacije potencialnih odlagališč viškov izkopanega materiala Padna, Baredi 1, Baredi 2, Sv. Peter, Pišine, Škofje, Sv. Anton, Šared nasadi in Korte. Gradivo ne obravnava lokacij potencialnih odlagališč Šared 1, Dragonja, Pradišjol nasadi, Pradišjol travnik in Strmin, ki so bile izločene v postopku analize potencialnih odlagališč viškov izkopanega materiala (Študija ravnanja z zemeljskim izkopom, ki bo nastal ob izgradnji hitre ceste Koper – Dragonja, št. projekta S-9/2012, januar 2013, izdelovalec ACER d.o.o. Novo mesto in Gradivo za pridobitev dodatnih smernic k DPN za HC Koper – Dragonja (lokacije za vnos viškov zemljine v tla), št. projekta 11-0445, februar 2015, izdelovalec: PNZ d.o.o., Ljubljana). Gradivo ne obravnava potencialnega odlagališča Šmarje 2, saj se je njegovi izvedbi odpovedalo skladno z zabeležko Ministrstva za okolje in prostor št. 350-08-42/2005-MOP/846-01011342 z dne 5. 8. 2015. Gradivo prav tako ne obravnava potencialnih odlagališč Šmarje, Šared 2, Sečovlje in Stara Šalara ter območja povezovalne ceste med načrtovano traso hitre ceste Koper – Dragonja in potencialnimi odlagališči Baredi 1 in Baredi 2, ki jih predhodna arheološka raziskava v sklopu druge faze ocene arheološkega potenciala ni zajela.

Na ureditvenem območju DPN se nahajajo naslednja registrirana arheološka najdišča:

Ime najdišča	EŠD/št. predloga	Status najdišča	Predviden poseg v sklopu izvedbe DPN
Bertoki – Arheološko območje Arjol	EŠD: 1334	Registrirana nepremična dediščina	Trasa hitre ceste – priključek Bertoki
Škocjan pri Kopru – Arheološko območje Sv. Mihael	EŠD: 16584	Registrirana nepremična dediščina	Trasa hitre ceste med priključkom Bertoki in razcepom Škocjan
Škocjan pri Kopru – Arheološko območje Škocjan	EŠD: 1393	Registrirana nepremična dediščina (v teku je postopek razširitve varovanega območja)	Trasa hitre ceste med razcepom Škocjan in priključkom Šalara
Šalara – Arheološko območje Stara Šalara	Št. predloga: Rkd-08-16-00011	V teku je postopek vpisa v register kulturne dediščine	Trasa hitre ceste med priključkom Šalara in predorom Šmarje
Dragonja – Arheološko območje Baldovo	Št. predloga: Rkd-08-16-00010	V teku je postopek vpisa v register kulturne dediščine	Trasa hitre ceste – priključek Dragonja
Kubec – Arheološko najdišče Varda	EŠD. 16598	Registrirana nepremična dediščina (v teku je postopek razširitve varovanega območja)	Odlagališče Sv. Anton
Gažon – Arheološko najdišče Velike njive	EŠD: 16595	Registrirana nepremična dediščina	Odlagališče Baredi 1
Izola – Arheološko najdišče Stari dor	EŠD: 21660	Registrirana nepremična dediščina	Odlagališče Baredi 1
Baredi – Arheološko najdišče Sv. Donat	EŠD: 21659	Registrirana nepremična dediščina	Odlagališče Baredi 2
Dragonja – Arheološko najdišče Grubelce pri Dragonji	EŠD: 7203	Spomenik	Odlagališče Pišine
Jelarji – Arheološko najdišče Kaštelir	EŠD: 201	Registrirana nepremična dediščina	Odlagališče Škofije

Opozarjajo, da se podatki o registriranih arheoloških najdiščih na območju DPN lahko spremenijo (npr. najdišče lahko pridobi ali izgubi status spomenika, postopek vpisa dediščine v register se dokonča in namesto številke predloga je zdaj navedena evidenčna številka enote dediščine, zaradi uskladitve z DKN se lahko spremenijo meje območja, lahko se spremeni kategorija varstva (npr. najdišče se varuje le še dokumentarno), v register se vpiše nova enota dediščine...), zato je v vseh fazah priprave prostorskega akta treba pridobiti in upoštevati ažurne podatke o kulturni dediščini. Ažurni digitalni podatki se pridobijo z oddajo vloge v spletni aplikaciji na naslovu <http://evrd.situla.org> (meni: »Vloga«), v kateri se podatki po odobritvi vloge lahko tudi prevzamejo. V rubriki geografski obseg se izbere tisto območno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki je pristojna za območje občine.

Smernice:

Pri načrtovanju posegov v območja registriranih arheoloških najdišč je potrebno upoštevati splošne usmeritve za varstvo arheoloških najdišč, ki jih podajamo v nadaljevanju. Ohranitev registriranih arheoloških najdišč se obvezno upošteva v prostorskih aktih (75. Člen ZVKD-1). Za vse posege v območja registriranih arheoloških najdišč mora investitor pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Pri načrtovanju DPN je potrebo traso hitre ceste in lokacije odlagališč viškov izkopanega materiala umestiti izven območij registriranih arheoloških najdišč, izjemoma je dopustno posege umestiti na robne ali arheološko degradirane dele arheoloških najdišč, če ni možno najti drugih rešitev in če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. Na območjih registriranih arheoloških najdišč, ki bodo vključena v ureditveno območje DPN, je zato potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja zagotoviti izvedbo predhodnih arheoloških raziskav za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin in, po potrebi, v fazi pred izvedbo gradbenih del predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološka izkopavanja). V primeru odkritja arheoloških ostalin z velikim družbenim pomenom, je potrebno projekt prilagoditi in zagotoviti zaščito ter ohranitev arheoloških ostalin »in situ«.

V nadaljevanju so podane podrobnejše usmeritve za posege v območja posameznih registriranih arheoloških najdišč, ki jih zadeva DPN:

Bertoki – Arheološko območje Arjol (EŠD: 1334) - Poseg v skrajni robni del najdišča predvideva izgradnja trase hitre ceste Koper – Dragonja na območju priključka Bertoki. Poseg je sprejemljiv, če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. V ta namen je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Škocjan pri Kopru – Arheološko območje Sv. Mihael (EŠD: 16584) - Poseg v skrajni robni del najdišča predvideva izgradnja trase hitre ceste Koper – Dragonja na območju med priključkom Bertoki in razcepom Škocjan. Poseg je sprejemljiv, če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. V ta namen je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje,

metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Škocjan pri Kopru – Arheološko območje Škocjan (EŠD: 1393) - Poseg v najdišče predvideva izgradnja trase hitre ceste Koper – Dragonja na območju med razcepom Škocjan in priključkom Šalara. Poseg je sprejemljiv, če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. V ta namen je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega intenzivnega površinskega pregleda vseh dostopnih odprtih površin (metoda 8)
- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Šalara – Arheološko območje Stara Šalara (št. predloga: Rkd-08-16-00011) - Poseg v najdišče predvideva izgradnja trase hitre ceste Koper – Dragonja na območju med priključkom Šalara in predorom Šmarje. Poseg je sprejemljiv, če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. V ta namen je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin raziskave se izvede v obliki:

- Arheološkega intenzivnega površinskega pregleda vseh dostopnih odprtih površin (metoda 8)
- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Dragonja – Arheološko območje Baldovo (št. predloga: Rkd-08-16-00010) - Poseg v najdišče predvideva izgradnja trase hitre ceste Koper – Dragonja na območju priključka Dragonja. Poseg je sprejemljiv, če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. V ta namen je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevne območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega intenzivnega površinskega pregleda vseh dostopnih odprtih površin (metoda 8)
- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Kubed – Arheološko najdišče Varda (EŠD: 16598) - Poseg v najdišče predvideva izvedba odlagališča viškov izkopanega materiala Sv. Anton. Poseg je sprejemljiv, če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. V ta namen je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega intenzivnega površinskega pregleda vseh dostopnih odprtih površin (metoda 8)
- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Gažon – Arheološko najdišče Velike njive (EŠD: 16595) - Poseg v najdišče predvideva izvedba odlagališča viškov izkopanega materiala Baredi 1. Priporoča se, da se obseg odlagališča skladno z Zabeležko sestanka za izdelavo idejnega projekta odlagališč zemeljskega izkopa, ki bo nastal ob gradnji hitre ceste Koper – Dragonja, ki je potekal 12. 8. 2015 na PNZ d.o.o. (dokument DRI št. 402-41/15-PTPP/BK-1261 z dne 14. 8. 2015) zmanjša tako, da se posegu v najdišče v celoti izogne. Če ni mogoče najti drugačnih rešitev in če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo, je sprejemljiv poseg v robni del najdišča severno od obstoječe ceste Gažon – Baredi. V tem primeru je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega intenzivnega površinskega pregleda vseh dostopnih odprtih površin (metoda 8)
- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Izola – arheološko najdišče Stari dor (EŠD: 21660) - Poseg v najdišče predvideva izvedba odlagališča viškov izkopanega materiala Baredi 1. Priporoča se, da se obseg odlagališča skladno z Zabeležko sestanka za izdelavo idejnega projekta odlagališč zemeljskega izkopa, ki bo nastal ob gradnji hitre ceste Koper – Dragonja, ki je potekal 12. 8. 2015 na PNZ d.o.o. (dokument DRI št. 402-41/15-PTPP/BK-1261 z dne 14. 8. 2015) zmanjša tako, da se posegu v najdišče v celoti izogne. Če ni mogoče najti drugačnih rešitev in če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo, je sprejemljiv poseg v robni del najdišča severno od obstoječe ceste Gažon – Baredi. V tem primeru je potrebno v fazi priprave

projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega intenzivnega površinskega pregleda vseh dostopnih odprtih površin (metoda 8)
- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Baredi – Arheološko najdišče Sv. Donat (EŠD: 21659) - Poseg v najdišče predvideva izvedba odlagališča viškov izkopanega materiala Baredi 2. Priporoča se, da se obseg odlagališča skladno z Zabeležko sestanka za izdelavo idejnega projekta odlagališč zemeljskega izkopa, ki bo nastal ob gradnji hitre ceste Koper – Dragonja, ki je potekal 12. 8. 2015 na PNZ d.o.o. (dokument DRI št. 402-41/15-PTPP/BK-1261 z dne 14. 8. 2015) zmanjša tako da se posegu v najdišče v celoti izogne. Če ni mogoče najti drugačnih rešitev in če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo, je sprejemljiv poseg v skrajni severni in južni robni del najdišča, kjer na lidar posnetku ni vidnih arheoloških struktur (poročilo ZVKDS CPA št. 00-0046/2014-GR-2015-31, str. 11). V tem primeru je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja na zadevnem območju najdišča zagotoviti izvedbo predhodne arheološke raziskave za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin. Raziskava se izvede v obliki:

- Arheološkega intenzivnega površinskega pregleda vseh dostopnih odprtih površin (metoda 8)
- Arheološkega testnega izkopa (metoda 11) – ročnega izkopa testnih jarkov v skupni površini, ki znaša 3 % zadevne površine najdišča (testni jarek velikosti 3x1 m, izkopan do globine geološke osnove, na vsakih 100 m² površine).

Na podlagi rezultatov arheološkega testnega izkopa se po potrebi predpiše izvedbo predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološko izkopavanje, metoda 14) ali izvedbo drugih varstvenih ukrepov za zaščito arheološke dediščine. V primeru odkritja izjemnih arheoloških ostalin se te zaščiti in ohrani »in situ«.

Dragonja – Arheološko najdišče Grubelce pri Dragonji (EŠD: 7203) - Poseg v najdišče predvideva izvedba odlagališča viškov izkopanega materiala Pišine. Poseg v najdišče ni sprejemljiv. Skladno z Zabeležko sestanka za izdelavo idejnega projekta odlagališč zemeljskega izkopa, ki bo nastal ob gradnji hitre ceste Koper – Dragonja, ki je potekal 12. 8. 2015 na PNZ d.o.o. (dokument DRI št. 402-41/15-PTPP/BK-1261 z dne 14. 8. 2015) se obseg odlagališča zmanjša tako, da se posegu v najdišče v celoti izogne.

Jelarij – Arheološko najdišče Kaštelir (EŠD: 201) - Poseg v najdišče predvideva izvedba odlagališča viškov izkopanega materiala Škofije. Poseg je sprejemljiv v obsegu in na način, kot je predpisano v Dopolnitvi smernic za načrtovanje državnega prostorskega načrta za hitro cesto Koper – Dragonja (dokument Ministrstva za kulturo št. 35002-13/2013/9 z dne 18. 5. 2015).

Splošna določila za izvajanje predhodnih arheoloških raziskav na območjih registriranih arheoloških najdišč:

- Predhodno arheološko raziskavo lahko izvede le oseba, ki je strokovno usposobljena za izvajanje arheoloških raziskav in ki izpolnjuje zahteve iz Pravilnika o arheoloških raziskavah (Ur. l. RS št. 3/2013).
- Investitor ali od njega pooblaščen izvajalec mora pred pričetkom raziskave pridobiti kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline, ki ga izda Ministrstvo za kulturo, Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana (31. Člen ZVKD-1).
- Predhodna arheološka raziskava mora biti izvedena v skladu s Pravilnikom o arheoloških raziskavah (Ur. l. RS št. 3/2013). Med raziskavo se lahko metodologija raziskave ob ugotovitvah novih okoliščin in v skladu z dogovorom z odgovornim konservatorjem spremeni.
- Strošek prehodne arheološke raziskave, ki vključuje terenske postopke, poterske postopke za pripravo končnega strokovnega poročila in predajo arhiva arheološkega najdišča pristojnemu muzeju, krije investitor posega, v kolikor predpisi o varstvu kulturne dediščine ne določajo drugače.

Usmeritve za posege v območja izven registriranih arheoloških najdišč

Na celotnem območju urejanja z DPN je zaradi varstva arheoloških ostalin potrebno Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije skladno s predpisi s področja varstva kulturne dediščine omogočiti dostop do zemljišč, kjer se bodo izvajala zemeljska dela in opravljanje strokovnega nadzora nad posegi. Lastnik zemljišča/investitor/odgovorni vodja naj o dinamiki gradbenih del pisno obvesti pristojno območno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije vsaj 10 dni pred pričetkom zemeljski del.

Na celotnem območju urejanja z DPN ob vseh posegih v zemeljske plasti velja obvezujoč splošni arheološki varstveni režim, ki najditelja/lastnika zemljišča/investitorja/odgovornega vodjo del ob odkritju arheološke ostaline zavezuje, da najdbo zavaruje nepoškodovano na mestu odkritja in o najdbi takoj obvesti pristojno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki situacijo dokumentira v skladu z določili arheološke stroke. V primeru odkritja arheoloških ostalin, ki jim grozi nevarnost poškodovanja ali uničenja, lahko pristojni organ to zemljišče z izdajo odločbe določi za arheološko najdišče, dokler se ne opravijo raziskave arheoloških ostalin oz. se omeji na prepove ali gospodarska in druga raba zemljišča, ki ogroža obstoj arheološke ostaline.

Podatki za pripravo okoljskega poročila – ocena vpliva izvedbe DPN na arheološke ostaline

Okoljski cilj na področju varstva arheoloških ostalin je celostno ohranjanje arheoloških ostalin s pripadajočim kontekstom na mestu originalnega deponiranja (»in situ«) v neokrnjeni obliki. V skladu z načeli preventivne arheologije in z namenom sledenja zastavljenemu okoljskemu cilju so bile na ureditvenem območju DPN izvedene predhodne arheološke raziskave za oceno arheološkega potenciala. Na podlagi rezultatov raziskav je mogoče ugotoviti, da izvedba trase hitre ceste Koper – Dragonja s pripadajočimi priključki in razcepi predvideva poseg v registrirana arheološka najdišča Bertoki – Arheološko območje Arjol (EŠD: 1334), Škocjan pri Kopru – Arheološko območje Sv. Mihael (EŠD: 16584), Škocjan pri Kopru – Arheološko območje Škocjan (EŠD: 1393), Šalara – Arheološko območje Stara Šalara (št. predloga: Rkd-08-16-00011) in Dragonja – Arheološko območje Baldovo (št. predloga: Rkd-08-16-00010). Glede na končno izbiro lokacij za izvedbo odlagališč viškov izkopanega materiala lahko v sklopu izvedbe DPN pride tudi do posegov v registrirana arheološka najdišča Kubed – Arheološko najdišče Varda (EŠD: 16598), Gažon – Arheološko najdišče Velike njive (EŠD: 16595), Izola – Arheološko najdišče Stari dor (EŠD: 21660),

Baredi – Arheološko najdišče Sv. Donat (EŠD: 21659) in Jelarji – Arheološko najdišče Kaštelir (EŠD: 201).

Izvedba DPN bo imela na območju navedenih registriranih arheoloških najdišč negativen vpliv na zastavljen okoljski cilj. Zaradi zemeljskih del in gradbenih posegov v sklopu gradnje trase hitre ceste in izvedbe odlagališč viškov izkopanega materiala bodo arheološke ostaline z izvornim kontekstom trajno in nepovratno degradirane ali odstranjene. To velja tudi za območja, kjer je predvideno zgolj nasipavanje terena brez direktnega posega v tla, saj to negativno vpliva na možnost in stopnjo ohranitve arheoloških depozitov zaradi povečane mehanske obremenitve ostalin in potencialno tudi zaradi spremenjenih fizičnih, kemičnih in bioloških procesov v tleh (prim. Leskovar T., Prekrivanje kot možna oblika varovanja arheoloških najdišč in situ, v: Arheo 29, 2012). Posegi v območja registriranih arheoloških najdišč so zato sprejemljivi le pogojno, če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišča mogoče sprostiti za gradnjo. Za ublažitev negativnega vpliva na zastavljen okoljski je potrebna izvedba naslednjih omilitvenih ukrepov:

- Na območjih registriranih arheoloških najdišč, ki bodo vključena v ureditveno območje DPN, je potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja zagotoviti izvedbo predhodnih arheoloških raziskav za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin in, po potrebi, v fazi pred izvedbo gradbenih del predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološka izkopavanja).
- V primeru odkritja arheoloških ostalin z velikim družbenim pomenim, je potrebno projekt prilagoditi in zagotoviti zaščito ter ohranitev tovrstnih arheoloških ostalin »in situ«.

S predhodnimi arheološkimi raziskavami za oceno arheološkega potenciala na območju DPN, ki leži izven navedenih registriranih arheoloških najdišč, ni bilo identificiranih območij s povišanim arheološkim potencialom, ki bi zahtevala nadaljnje ukrepe varstva arheoloških ostalin. Kljub temu na celotnem območju DPN ob zemeljskih delih obstaja možnost naključnega odkritja arheoloških ostalin. Zaradi varstva slednjih je potrebno skladno s predpisi s področja varstva kulturne dediščine na celotnem območju urejanja z DPN ob zemeljskih delih zagotavljati strokovni nadzor, ki ga izvaja Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Na celotnem območju urejanja z DPN ob vseh posegih v zemeljske plasti velja obvezujoč splošni arheološki varstveni režim, ki najditelja/lastnika zemljišča/investitorja/odgovornega vodjo del ob odkritju arheološke ostaline zavezuje, da najdbo zavaruje nepoškodovano na mestu odkritja in o najdbi takoj obvesti pristojno enoto Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki situacijo dokumentira v skladu z določili arheološke stroke. V primeru odkritja arheoloških ostalin, ki jim grozi nevarnost poškodovanja ali uničenja, lahko pristojni organ to zemljišče z izdajo odločbe določi za arheološko najdišče, dokler se ne opravijo raziskave arheoloških ostalin oz. se omeji ali prepove gospodarska in druga raba zemljišča, ki ogroža obstoj arheološke ostaline.

Zaključek

Glede na namen in vsebino DPN predlagamo, da se pripravljavec prostorskega akta pri izdelavi dopolnjenega osnutka oziroma predloga DPN po potrebi poveže s strokovno javno službo za varstvo kulturne dediščine ZVKDS OE Piran. Še naprej je pri načrtovanju državnega prostorskega načrta potrebno upoštevati vse predhodno podane smernice za varstvo kulturne dediščine.

Opredelitev:

Pri načrtovanju posegov v območja registriranih arheoloških najdišč se upoštevajo splošne usmeritve za varstvo arheoloških najdišč.

Dragonja – Arheološko najdišče Grubelce pri Dragonji (EŠD: 7203) - obseg odlagališča se zmanjša tako, da se posegu v najdišče v celoti izogne.

Jelarji – Arheološko najdišče Kaštelir (EŠD: 201) – brez izvedbe predhodnih arheoloških raziskav se posega le v območje kamnoloma. Najmanj 3 dni pred začetkom del se pisno obvesti pristojno območno enoto zavoda za varstvo kulturne dediščine in dovoli dokumentiranje posega in nadzor nad dovoljenim obsegom posega.

Splošna določila za izvajanje predhodnih arheoloških raziskav na območjih registriranih arheoloških najdišč se upoštevajo.

Usmeritve za posege v območja izven registriranih arheoloških najdišč se upoštevajo.

Podatki za pripravo okoljskega poročila – ocena vpliva izvedbe DPN na arheološke ostaline - predlagani omilitveni ukrepi se vključijo v besedilo uredbe o DPN.

Pripravlavec akta po potrebi pridobi dodatne smernice.

3 USMERITVE ZA PROSTORSKO NAČRTOVANJE

3.1 Dodatne strokovne podlage

Na podlagi analize smernic nosilcev urejanja prostora je treba izdelati naslednje strokovne podlage:

- v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja se zagotovi izvedbo predhodnih arheoloških raziskav za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin in, po potrebi, v fazi pred izvedbo gradbenih del predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološka izkopavanja).

3.2 Usmeritve za umestitev in oblikovanje načrtovanih ureditev

Pri načrtovanju posegov v območja registriranih arheoloških najdišč je potrebno upoštevati splošne usmeritve za varstvo arheoloških najdišč. Ohranitev registriranih arheoloških najdišč se obvezno upošteva v prostorskih aktih (75. Člen ZVKD-1). Za vse posege v območja registriranih arheoloških najdišč mora investitor pridobiti kulturnovarstveno soglasje. Pri načrtovanju DPN je potrebo traso hitre ceste in lokacije odlagališč viškov izkopanega materiala umestiti izven območij registriranih arheoloških najdišč, izjemoma je dopustno posege umestiti na robne ali arheološko degradirane dele arheoloških najdišč, če ni možno najti drugih rešitev in če se na podlagi rezultatov opravljenih predhodnih arheoloških raziskav izkaže, da je zemljišče mogoče sprostiti za gradnjo. Na območjih registriranih arheoloških najdišč, ki bodo vključena v ureditveno območje DPN, je zato potrebno v fazi priprave projektne dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja zagotoviti izvedbo predhodnih arheoloških raziskav za določitev sestave in obsega arheoloških ostalin in, po potrebi, v fazi pred izvedbo gradbenih del predhodne arheološke raziskave za nadzorovano odstranitev arheoloških ostalin (arheološka izkopavanja). V primeru odkritja arheoloških ostalin z velikim družbenim pomenom, je potrebno projekt prilagoditi in zagotoviti zaščito ter ohranitev arheoloških ostalin »in situ«.

PRILOGA

– Smernice nosilca urejanja prostora

